UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an liceat clericis p[ro]prium h[abe]re? No[n] regularibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

placuit. §.induxit clericos litigantes de proprijs reb⁹. Sed quia dubitari poſſet an poſſint clerici habere propria: ideo ponit hanc cauſam: in qua querit an clerici poſſint ꝓpria poſſidere: ⁊ an poſſint res eccleſie alienare: ⁊ an poſſint condere teſtamentũ. ⁊ vt hec ⁊ alia ⁊c̃.

a ¶ An vtriq̃ꝫ.i. eccl'ie ⁊ ſacerdotij.

Clericos.⁊c̃. Hec.q. diuiditur in duas partes. In prima probat magiſter per xvij. autho. ꝙ nullus clericus debet habere ꝓpriũ: qḋ tñ de regularibus intelligit, qui proprijs renunciauerũt. Scḋa ibi: His oibus. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulat̃ prima queſtio qua querit̃ an clericis liceat habere ꝓpriũ. et hoc ordie ꝓcedit Gra. Primo ꝓbat ꝙ clerici nõ debẽt habere ꝓpriũ. Poſtea ꝓbat cõtrariũ. Et ſcias ꝙ clerici qui nõ abrenũciãt ꝓprijs, poſſũt habere propria.j.ea. q.epi. manifeſta. ſunt manifeſte. Si vero abrenũciauerunt tacite vel expreſſe, nõ poſſunt habere ꝓpria. tacite.xix.q.iij. nunc aũt. expreſſe, cum viua voce hoc exprimunt. ⁊ hoc teneas, quicq̃d Gratianus dicat. Tu aũt tene mediũ lectoꝝ candide ex ſuperioris diſpẽſatione niſi aliter fiat.

Modo primũ queritur vtrũ liceat clericis ꝓpriũ habere? Scḋo, an res eccl'ie q̃ ab eis date ſunt, poſſint cõſtare aliq̃ firmitate eis q̃ eas acceperũt? Tertio, ſi ante tp̃us ordinationis ſue qui nihil habere videbantur: ⁊ poſt ordinationẽ aliqua inueniſſe noſcũtur: an poſſint ea relinquere quibus voluerint, an non? Quarto, ſi de ſuis ⁊ eccleſie rebus aliq̃ acquiſiſſe noſcunt̃: an vtriq̃ꝫ[a] ꝯmuniter, an ſingulariter eccleſie vel ſacerdotij iure prouenianṫ? Quinto, ſi teſtamẽta liceat eis conficere?

¶ Queſtio.i.

Clericos[b] nihil poſſidere debere, multis authorit. iubetur. Ait eñ Toletanũ cõciliũ.

¶ Impuberes ⁊ adoleſcẽtes in vno cõclaui manẽtes ꝓbatiſſimo ſeniori deputentur.

Omnis etas ab adoleſcẽtia[c] in malum ꝓna eſt. nihil incertius q̃ꝫ vita adoleſcentium. † ob hoc cõſtituere oportuit vt ſi q̃ ipuberes aut adoleſcẽtes in clero exiſtunt, oẽs in vno cõclaui cõmaneãt vt lubrice etatis annos nõ in luxuria, ſꝫ in diſciplinis eccleſiaſticis agãt, deputati ꝓbatiſſimo[d] ſeniori: quem ⁊ magiſtrũ[e] doctrine, ⁊ teſtẽ vite habeant. ¶ Qꝫ ſi aliq̃ ex his pupilli[f] exiſtũt, ſacerdotali tutela foueant̃: vt ⁊ vita eoꝝ a criminibus intacta ſit: ⁊ res eoꝝ ab iniuria impioꝝ. Qui autẽ his preceptis reſultauerint, miniſterio deputent̃: vt vagãtes anime ⁊ ſuperbe ſeueriori regula diſtringantur.

Item Clemens in ep'la.iiij.

¶ Omnibus clericis cõmunis eſt vita ſeruanda.

Dilectiſſimis fratrib⁹ ⁊ condiſcipulis hieroſolymis cum chariſſimo fratre Jacobo ⁊ coep̃o habitantib⁹ Clemẽs ep̃s. Cõmunis vita oibus fratres neceſſaria eſt, ⁊ maxime his qui deo irreprehenſibiliter militare cupiunt et vitã apoſtoloꝝ eoꝝ ꝗꝫ diſcipulorum imitari volunt.

Clerici poſſunt habere ꝓpriũ. † Scilꝫ tacite vel expreſſe: tacite, vt.xix. qõe.iij. nũc autẽ. expſ ſe/cũ viua voce hoc exprimũt B.

b ¶ Clericos. In hac prima qõne/ſcilꝫ an clerici poſſint ꝓpria habere: Gra. allegat pro ⁊ cõtra: deinde ſoluit in illo §.cum ergo. ⁊ male. Dic ergo ꝙ poſſunt habere ꝓpria niſi renũciauerint † ꝓprijs.j.e.q.j. ſint manifeſte. Sed hoc nota ꝙ in primitiua eccl'ia omnes credentes ſiue clerici ſiue laici nihil proprij poſſidebant: ſed communia erãt oia: ſm qḋ loquit̃.j.e.ca.ij. et ſi qua capitula contrariũ dicant/ loquuntur de ꝯſilio/vel ſm tempus primitiue eccleſie/vel de his qui tacite vel expreſſe renunciauerunt proprijs.

Omnis etas. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidit̃ in duas partes. In prima loquit̃ de impuberib⁹ clericis ⁊ adoleſcentibus: quoꝝ vita q: ſemꝑ ad malũ prona eſt: ideo in vno cõclaui oẽs manere debent: deputati probatiſſimo ſeniori qui magiſter ſit doctrine, ⁊ teſtis vite eoꝝ. In ſecũda parte loquit̃ de laicis pupillis eccl'ie cõmendatis, quos prelatus eccleſie debet in oibus cuſtodire. Si autẽ aliqui eoꝝ cum adulti fuerint/luxurioſe viuere voluerint: ſi aliter corrigi noluerint, ponãtur in monaſterijs/vt ibi diſtrictius viuant. Secunda pars incipit ibi, Qꝫ ſi aliqui. Et nota ꝙ omnia cap. que dicunt ꝙ clerici non poſſunt habere ꝓpriũ, intelliguntur de illis qui renunciant proprijs tacite aut expreſſe.

c ¶ Ab adoleſcentia. In clericis expectantur.xviij.anni: et tũc queritur an velint in ſeculo perſeuerare: vt ȷ̃. diſtin.xxxviij. ð his. In monachis xiiij. vt.j.xx.qõe.j. illud.

† Cõc. glo.i ꝟ. querere §.his igitur. al's his itaq̃ꝫ in ſtitu. ð tuſt. et iure. Pupillus vbi dꝫ educari.

d ¶ Probatiſſimo. Pupillus eñ apud tales educari debet qui nõ inſidient̃ eius pudicitie: vt.ff.vbi pu. edu.de.l.peñ. Uel dic ſeniori.i.pb̃ro. lxxxiiij.di.porro.

e ¶ Magiſtrum. Nota ꝙ magiſter ꝓhibere debet teſtimonium de vita diſcipuli/ſimiliter de eius doctrina: vt.C.de aduo.diuer.iudic.l.nemini. ſic domeſtica teſtimonia quandoq̃ꝫ admittũtur. ſic et pater perhibet teſtimonium de filio.xx.q.iij.p̃lene. ſic ⁊ al's.ij.qõ.vij. cum paſtoris.et.j. ea.q. manifeſte.ij q.j.deus oipotẽs.

f ¶ Pupilli. Hic de laicis loquitur qui ſunt commendati eccleſie.

f ¶ Pupilli. Pupilli, orphani, vidue, liberti, miſerabiles ꝑſoẽ † ſpectant ad iudiciũ eccleſiaſticũ: vt.lxxxvij.diſt.ca.j.⁊.ij. et.C.quando impe.inter pup.⁊ vid.l.vnica §.ſi pupilli.⁊.xvj.q.j.generaliter. que hic pro contrario ſignant̃. Sed dic tutela/id eſt protectione. Jo. Credo ꝙ ſint de foro vtriuſq̃ꝫ. B. vnde eccleſia tales tueri id eſt nutrire non tenetur, ſed tueri id eſt protegere tenetur.

† Idem Alexã. ð ymo. i.l.j.ff. de iur. om. iu. coll.ij. vbi dr ꝙ ꝓ miſerabili bus ꝑſonis iudex põt interponere officium etiã nõ iplorat ũ p.l.j. C.qñ is pe. iter pup. et vid.

Dilectiſſimis. ¶ Caſus. Hieroſolymis erãt quidã qui proprijs renũciauerũt cũ ipſis ap'lis: ſed non bene ſeruabãt. ⁊ ideo Clemens papa ſcribit Jacobo et ſecũ habitantibus: ⁊ primo ſalutãs eos docet ꝙ omnia debẽt eſſe cõmunia. Et hoc probat ſex rõnibus. Prima eſt q: de iure naturali a principio omnia fuerunt communia: ſed per iniquitatem eſt proprietas inducta: vt dicatur, hoc eſt meũ: illud tuum. Secũdo authoritate Platonis dicẽtis oia debere eſſe cõia/etiã vxores. Tertio authoritate prophete. Quarto exemplo apoſtolorum. Quinto exemplo chriſtianoꝝ primitiue eccleſie, qui vendebant agros/et precia eorum dabant apoſtolis. Sexto exẽplo Ananie et Sapphire qui mortui ſũt ante pedes Petri: quia mentiti ſunt de precio agro:

rum. In ff. hortatur eos vt ab apoſtolicis regulis nō re-cedant. Prima ratio incipit ibi: Communis enim vſus Secunda ibi: Deniq̧. Tertia ibi: Ecce q̄ȝ bonū. Quarta ibi: Iſti⁹ eñ. Quinta ibi: Oēs vero. Sexta ibi: Ananias. Breui⁹ repete, probat ſex rationib⁹ ꝙ omnia debēt eſſe cōmunia.

lus nō poteſt habere ꝓprietatē. Arg. ꝯ ex̄ de preſcrip. cauſam. Sed dic poſſidebant .i. detinebant ſicut ſeru⁹ dicitur poſſidere. ff. de acqui. poſ. qđ ſeruus.

g ¶ Et Sapphira. j. xxiij. q. viij. legi. ⁊ c. Petrus.

h ¶ Propter peccatū. propter peccatum moritur q̄s citi⁹: vt. xxiij. q. iiij. ea vindicta.

¶ Dilectiſſimis. ſex rationibus ꝓbat oīa eſſe communia. Et nota ꝙ papa hic ſe poſtponit. ſic poſtponit. ꝯ. xcvij. diſ. victor.

a ¶ Oim. Unde Tulli⁹. Dulciſſima reruȝ poſſeſſio cōmunis eſt. ⁊ dicit Philoſophus, Quietiſſime viuerent hoies in hoc mūdo ſi de medio ſublata eſſent duo ꝟba. ſ. meū ⁊ tuū.

Meū ⁊ tuū tur bāt humanuȝ ocium.

b ¶ Sed per iniq̄tatē. i. per conſuetudinem iuriſgentium equitati naturali cōtrariam: ne ſit contra. ꝯ. diſtin. viij. c. j. Uel p iniquitatē. i. per ſolicitudinem vt ibi: Facite vobis amicos de mammona iniq̄tatis. i. de pecunia q̄ per ſollicitudinē eſt queſita xiij. q. v. ꝯ. ſed hoc multipliciter.

Pſal. cxxxij.

Amicos facere de māmona iniq̄tatis q̄d eſt.

c ¶ Et coniuges. non quo ad vſum carnis: ſed quo ad vſum obſequij vel quo ad dilectionē. xxxj. diſt. omnino. Et eſt argu. ꝙ verbū generale generaliter intelligendū eſt. xix. diſtin. ſi Romanoꝝ.

Conc. ter. l. l. j. ⁊ ſi. C. q̄ res ob. pi. poſ. ⁊ in. l. j. ꝯ. cū vt bem. ff. de offic. pſe. vi. Actu. v. a.

d ¶ Aer. Aer cōmunis dicit̄ quo ad vſum: vt inſtit. de rerum diui. ꝯ. j. ſed quo ad ius edificādi cuius eſt ſolū, ei⁹ eſt aer vſq̧ ad celum: vt. ff. qđ vi aut clam. l. vti. in ſi. poteſt eñ edificare homo q̄ȝ alte velit, tamē non excedat vſitatum modum altitudinis: vt. C. de edi. pri. l. j.

¶ Cōis eñ vſus oim[a] q̄ ſunt in hoc mūdo, oibus eſſe hoibus debuit: ſȝ per iniquitatē[b] alius hoc dixit eſſe ſuum: ⁊ alius iſtud: ⁊ ſic inter mortales facta eſt diuiſio. ¶ Deniq̧ quidam grecorū ſapientiſſimus hec ita ſciens eſſe cōia debere ait amicorū eſſe cōmunia oia. in oibus aūt ſunt ſine dubio ⁊ ꝯiuges[c]. ⁊ ſicut (inquit) nō pōt diuidi aer[d], neq̧ ſplendor ſolis: ita nec reliqua q̄ cōiter oibus data ſunt ad habēdū, diuidi non debere, ſed habenda eſſe cōmunia. vnde et dñs per prophetā loquit̄ dicēs: Ecce q̄ȝ bonum et q̄ȝ iocundū. ⁊c.

¶ Iſtius enim cōſuetudinis more retento, etiā apl'i eorūq̧ diſcipuli (vt predictū eſt) vna nobiſcū ⁊ vobiſcū ꝯmunem vitam duxerūt: vt eñ bene noſtis, erat multitudinis eorum cor vnū ⁊ aīa vna[e]: nec quiſq̧ eorū aut noſtrū de his q̄ poſſidebant[f] aliq̄d ſuū eſſe dicebat ſed oīa nobis ⁊ illis erāt cōia: nec quiſq̧ egēs erat īter eos.

¶ Oēs vero q̄ domos vel agros poſſidebant, vendebant eos: ⁊ precia eorū, ⁊ reliquas res quas habebāt, offerebāt, ponētes ante pedes aploꝝ: ſicut nobiſcū quidā veſtruȝ cognoueſt ⁊ videſt: ⁊ diuidebat̄ ſingulis ꝓut cuiq̧ opus erat.

¶ Ananias aūt vir auſterus et ſapphira[g] vxor eius q̄ mētiti ſunt apl'is de precio agrorum ſuorū quos vendiderāt, nobis p̄ſentibus in conſpectu oim circūſtantiū a conſpectu aploꝝ propter peccatū[h] eorū ⁊ mendaciū qđ fecerunt, mortui delati ſunt ambo. Cetera que de talib⁹ cognouim⁹ ⁊ vidimus: nec recordatione[i], nec demonſtratione digna ſunt. Quapropter hec vobis cauēda mādam⁹, ⁊ doctrinis ⁊ exēplis apoſtoloꝝ obedire p̄cipimus[k]: q̄r hi qui eorū mandata poſtponūt: non ſolum rei, ſed etiam dei extorres fiūt: q̄ non ſolū vobis cauenda, ſed oibus predicāda ſunt. vnde ꝯſilium dātes, veſtrā prudētiā hortamur vt ab apl'icis regulis non recedatis: ſed communē vitā ducētes, et ſcripturas ſacras recte intelligētes: q̄ bene nouiſtis adimplere ſatagatis.

Itē Eugeni⁹ papa ⁊ Leo. ix.

¶ Iuxta eccleſiam clericorū clauſtra conſtituantur.

Neceſſaria[l] etenim res exiſtit vt iuxta eccleſiā clauſtra[m] cōſtituant̄: in quib⁹ clerici diſciplinis eccl'iaſticis vacent. itaq̧ omnibus vnum ſit refectoriū ac dormitoriuȝ, ſeu cetere officine[n] ad vſus clericoꝝ neceſſarie. Miniſtri vero poſt epm ſuper eos eligantur quorū vita atq̧ doctrina illos potius exornet q̄ȝ dehoneſtet. Nec i atrio eccl'ie alia edificia niſi clericoꝝ ponant̄.

Unde Nicolaus papa.

¶ Nec in atrio eccleſie niſi clericorum edificia ponant̄.

Nulla edificia in atrio[o] eccleſie ponantur, niſi tantum clericorum.

Item Hiero. ad Nepotianū.

¶ Cleric⁹ nihil ſeculare poſſideat.

i ¶ Recordatiōe. alꝰ retractatione.

k ¶ Precipimus. id eſt monem⁹. ſimile. xxviij. q. j. ſic eñ. videt̄ tamē ꝙ hoc fuit p̄ceptū quia primitiua eccleſia hoc potuit p̄cipere: ſicut continētiam. ſed ſi hoc hodie preciperet, deformaret ſtatū eccleſie vniuerſalis: quod non debet eſſe. j. q. vl. ⁊ ſi illa. Uel dic ꝙ preceptū erat eis qui tūc renūciauerāt proprijs, nō alijs. xvij. q. j. c. j.

Petrū vitā ab breuiat

Contra hoc facit litera cōſiltū. et ca. hortamur. ⁊c. ſȝ ſepe q̄ p̄cepti cōſulunt̄, ⁊ monētur vt i p̄di. ca. ſic eñ. ⁊c.

Neceſſaria.

¶ Caſ⁹. Hic reprehēdunt̄ quidā regulares q̄ cōmuniter viuere nolebāt, nec volebāt habere p̄latos. p̄cipiunt ergo duo pape ſcȝ Eugenius ⁊ leo ꝙ cōiter viuāt ⁊ prelatos habeāt tales qui eos exornent: et non dehoneſtēt. Miniſtri. i. plebani vel archipreſbyteri, vel economi, vel hmōi.

l ¶ Neceſſaria. i. vtilis ⁊ honeſta.

m ¶ Clauſtra. idē dicitur de ꝯſe. diſ. v. in omib⁹. ꝯ. diſt. xxxij. preter.

n ¶ Officine. ꝯ. diſt. xxxij. ſi qui vero. cōtra. ꝯ. j. q. ij. ſacerdos. ꝯtra. j. e. quia tua. ſȝ ibi loquitur de eccleſijs collegiatis hic nō. vel conſuetudo diuerſarū eccleſiaꝝ ſoluit contrariū.

o Nulla. In atrio. i. in cemiterio, quod habebit. xl. paſſus in circuitu eccleſie maioris, capelle vel minorȝ eccl'ie. xxx. vt. j. xvij. q. iiij. ſicut antiquitus. ſic palatiū imperatoris nō eſt priuatorum parietibus coarctandum. C. de ope. pu. quicunq̧.

Atriuȝ eſt cemiterium.

e ¶ Cor vnum ⁊ anima vna. ſcilicȝ vt ſint vniti vinculo charitatis.

f ¶ Poſſidebant. Ergo aliquis poteſt poſſidere rē cu-

Clericus ꝗ Chriſti ſeruit eccleſie, interpretetur primū vocabulū ſuū: ⁊ nominis definitione prolata nitatur[a] eſſe qḋ dicit. ſi enim cleros grece, latine ſors appellatur: propterea clerici dicūtur quia de ſorte domini ſunt: vel quia ipſe dominus ſors id eſt pars clericoꝝ eſt: ⁊ quia vel ipſe pars dñi eſt, vel dominū partē habet: talē ſe exhibere debet, vt ipſe poſſideat dñm: et ipē poſſideatur a dño. Qui dñm poſſidet, ⁊ cum propheta dicit. Pars mea dñs: nihil extra dominū habere poteſt. ꝙ ſi quippiam aliud habuerit preter dñm, pars eius nō erit domin⁹. verbi gratia ſi aurū[b], ſi argentum ſeu poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem: cum iſtis partib⁹ nō dignatur dominus fieri pars eius. Si autem ego pars domini ſum, et funiculus[c] hereditatis eius: non accipio[d] partes inter ceteras[e] trib⁹: ſed quaſi leuita ⁊ ſacerdos viuo de decimis: et altari ſeruiēs, altaris oblatione ſuſtētor. habēs victū ⁊ veſtitū, his contentus ero: ⁊ nudam crucem nudus ſequor.

Itē Ambro. de fuga ſeculi.

Nihil pter deū dꝫ curare q in eius ſorte eligitur.

Cui portio de⁹ eſt, nihil debet curare niſi deū: ne alterius impediatur neceſſitatis[f] munere. Qḋ eñ ad alia officia[g] confertur, hoc religionis cultui atq; huic noſtro officio decerpit[h]. hec eñ vera eſt ſacerdotis fuga, abdicatio[i] domeſticorū, et quedā alienatio chariſſimorū: vt ſuis ſe abneget, ꝗ ſeruire deo elegerit.

Itē Hiero. ad quēdā ſuū leuitam de duob⁹ generib⁹ hoīm.

Clericis ⁊ deo deuotis nec cauſas agere, nec aliquid proprium habere licet.

Duo ſunt genera xp̄ianorū. eſt aūt vnum genus qḋ mancipatū diuino officio, ⁊ deditū cōtēplationi et orationi, ab omni ſtrepitu tēporalium ceſſare conuenit: vt ſunt clerici ⁊ deo deuoti videlicet ꝯuerſi[k]. cleros eñ grece latine ſors. inde hmōi hoīes vocant clerici, id eſt ſorte electi. oēs enim deus in ſuos elegit. hi nanq; ſunt reges, id eſt ſe ⁊ alios in virtutib⁹ regētes et ita in deo regnum habēt. et hoc deſignat corona ī capite. hāc coronā habent ab inſtitutione Romane eccleſie in ſignū regni qḋ in xp̄o expectat. Raſio vero capitis eſt tꝑaliū oīm depoſitio[l] Illi eñ victu ⁊ veſtitu cōtēti, nullā inter ſe proprietatē[m] habētes: debēt ha-

Clericus. ¶ Caſus. Nepotian⁹ rogauit Hiero. vt dictaret ſibi libellū de clericorum vita. quod Hiero. fecit. hoc ergo cap. qḋ eſt pars illius libri, tria oſtendit, ſcꝫ ꝙ clericus debet nomē ſuū interpretari, ⁊ iuxta interpretationem viuere. Secūdo oſtendit ꝙ clericus non debet habere diuitias: quia cuꝫ his qui talia poſſident, dominus eſſe dedignatur: nec vult fieri pars eorum. Tertio oſtēdit ꝙ cleric⁹ de decimis ⁊ oblationibus viuere debet, ⁊ relinquere hereditatem parētib⁹. Hoc vltimū eſt de ꝯcilio quod datur perfectis. Uel ſm vetus teſtamentū quando leuite decimis ⁊ oblationibus ꝯtenti erant, ſicut dicit H. cum hodie etiaꝫ monachi ab hereditate paterna vł materna nō excludant: vt. xviij. q. j. ſtatutū. ⁊. xix. queſt. iij. preſens.

Pſal. xv.

a ¶ Nitat. Arg. a nominis interpretatiōe. xvj. q. j. ſi cupis. noīa eñ debēt eſſe conſona rebus. inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud.

Diuitias habere, pc̄m nō eſt.

b ¶ Si aurū. nō tñ eſt peccatū habere diuitias ſi ad ſint bona opa: vt xxx. diſt. hec autē ſcripſimus, ſꝫ tūc eſt pc̄m ſi ꝓpter eas iuſtitia deſeritur. j. eo. habebat. vel cum homo in eis ſpem ſuam ponit: vt. xiij. q. j. ſunt in eccleſia.

Funicul⁹ ꝗd ſit.

c ¶ Et funicul⁹ Funiculus hic dicitur menſura quedā qua diuidebatur hereditas poſt funus defuncti, ſm illud. Funes ceciderūt mihi in preclaris. ⁊ dicitur a funere.

d ¶ Nō accipio. Monachus tamen ſuccedit in hereditatē: vt. xix. qōe. iij. non liceat. ⁊ eccleſia nomine eius recipit: vt. xviij. queſtio. j. ca. j. Unde Ouidius. Alteri⁹ vices ſubtrahit alter amor.

e ¶ Inter ceteras. Sed ſingulariter, ⁊ eſt ar. ꝙ clerici non debent partiri hereditatē cum fratribus.

Ui. ¶ Caſus Quidam rogauit Ambro. vt ſcriberet ſibi qualiter poſſet ſeculū fugere, ⁊ deo ſeruire: cui Ambro. reſcribit dicens ꝙ ſeculum duobus modis fugitur, ſcilicet renūciādo rebus proprijs, ⁊ ſecularibus curis: ⁊ abdicando ſe a domeſticis perſonis ⁊ cōſanguineis: vt ſuis ſe abneget, ꝗ deo ſeruire eligit.

f ¶ Neceſſitatis. i. ſolicitudinis.

g ¶ Officia. ſcꝫ ſecularia.

h ¶ Decerpitur. i. ſubtrahitur. ſic. xcix. diſt. ecce.

i ¶ Abdicatio. ꝗ ad carnalē affectū vel copulā.

Duo. ¶ Caſ. Quidā leuita rogauit Hiero. vt aſſignaret ſibi differentiam inter clericos ⁊ laicos: ⁊ quod eſſet officiuꝫ vniuſcuiuſq;. Hiero. ergo reſcribit ei aſſignādo duo genera hoīm. ſ. clericos et laicos. clericorum eſt officiuꝫ diuina ꝯtemplari orationib⁹ et diuinis officijs inſiſtēdo, ⁊ ab omni ſtrepitu tēporaliū ceſſare. iſti dicuntur reges, qꝛ ſe ⁊ alios regere in virtutibus debent, ⁊ in ſignum hui⁹ rei geſtant coronam in vertice. Laicoꝝ vero officiū eſt ducere vxorē, terram colere, ⁊ ea que ꝯtinent in ſi. ca. ⁊ oſtēdit qualiter vtriq; interpretent.

k ¶ Cōuerſi. cōuerſi oēs dicūtur eccleſiaſtice perſone: vt. xvij. q. iiij. quiſquis. ⁊ verberans talem incidit in canonem. extra de ſentē. excōmu. non dubium. ⁊ habebūt habitum illorum cum quib⁹ cōuerſant: vt. xvj. queſtio. vij. in noua. ⁊ licet conuerſi hic dicant deo deuoti, nō tamen tenētur continere. nam quidam talium ꝓfitentur, quidam nō: vt. xxvij. queſtione. j. vt lex. naꝫ acolythi ſunt eccleſiaſtice perſone, et tamen non tenētur cōtinere: vt. xxij. diſtin. ſi quis eorum. quia poſſunt contrahere matrimoniū legitimum. Item licet tēplarij ſint eccleſiaſtice perſone, tamē poſſūt mouere arma ex permiſſione eccleſie.

Cōuerſuꝫ verberans incidit in canonem.

l ¶ Depoſitio. Sic. ꝟ. diſtinc. xxiij. prohibite. ⁊ capilli qui remanēt, deſignat ꝙ aliqua debemus retinere ad ſuſtentationem.

m ¶ Proprietatem. rerum eccleſiaſticarum. tamē bene concedendum eſt ꝙ clericus ſit dominus fructuum collectorum. ſed licet proprietas fructuum ſua ſit, ta-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

men non poteſt eam in morte eius alicui largiri ratione teſtamẽti, ſed intuitu eleemoſyne ſic: vt extra de teſtamen. ad hec. ſicut heres licet ſit dñs rerum quas tenetur per fideicommiſſum reſtituere alij: tamen nihil poteſt inde alienare. ff. ad trebel. deducta. §. vlt. ⁊ l. quidam. §. ſi quis.

e ¶ Uxores. ſi ſint clerici: nũquid ergo dormiunt cum alijs: vt. ſ. e. neceſſaria. non, quia eſſet inhoneſtum in vxorato. Item cantabunt ne cum clericis? quod videtur: qz non aliter perciperẽt ſtipẽdia ⁊ qd̃ hic dicit', ſpeciale eſt in Anglicis. nec enim ſimul habebit quis eccleſiaſticum beneficiũ et vxorẽ. extra de cle. coniuga. diuerſis. ⁊ ca. Joã.

bere oĩa cõia. Aliud vero genus eſt xp̃ianoꝝ vt ſunt laici. laos em̃ grece: eſt pp̃ls latine his licet tpalia poſſidere: ſed nõ niſi ad vſum[a]. nihil em̃ miſeri⁹ eſt ꝗ̃ ppter nũmũ deum contẽnere. his conceſſum eſt vxorẽ ducere: terrã colere: inter virũ ⁊ virum iudicare: cauſas agere: oblationes[b] ſup altaria apponere: decimas reddere: ⁊ ita ſaluari poterit, ſi vicia tñ bñfaciẽdo euitauerint. Itẽ Gre. Aug. Angloꝝ ep̃o

¶ Clerici nihil ꝓpꝛium poſſideant.

Quia tua fraternitas monaſterij regulis erudita, ſeorſum[c] non debet fieri a clericis ſuis in eccl'ia Anglorum que (authore deo) nuper ad fidẽ perducta eſt, hanc debet inſtituere conſeruationẽ, que in initio fuit patribus noſtris: in quib⁹ nullus eoꝝ ex his q̃ poſſidebat, ꝓpꝛiũ habebat: ſed erãt illis oĩa ꝯmunia. ¶ Si q̃ vero[d] ſunt clerici extra ſacros ordines conſtituti qui ſe nõ poſſunt ꝯtinere, ſortiri vxores[e] debẽt: et ſtipẽdia ſua accipere exterius: quia et de eiſdẽ patribus nouim⁹ ſcriptum ꝙ diuidebãt prout cuiq; opus erat. De eorũ quoq; ſtipendio cogitandũ atq; prouidendũ eſt, ⁊ ſub eccleſiaſtica[f] regula ſunt tenendi, vt bonis moribus viuant: ⁊ canendis pſalmis inuigilent, et ab oĩbus cor et linguã illicitis et corp⁹ deo authore cõſeruent. Cõiter aũt viuẽtib⁹ iã de faciẽdis portionib⁹[g], vl' exhibẽda hoſpitalitate, ⁊ adimplenda mĩa a nobis q̇d erit loquẽdũ? cũ omne quod ſupereſt neceſſitatibus, in cauſis pijs ac religioſis erogandũ eſt: dño magiſtro oĩb⁹ dicẽte. Qd̃ ſupereſt[h] date eleemoſynam: ⁊ oĩa mũda ſunt vobis. Itẽ Urbanus papa oĩbus catholicis.

¶ Clericis oĩa cõia eẽ debẽt.

Scimus vos nõ ignorare ꝙ hactenus vita cõmunis inter omnes chriſtianos viguit: et adhuc gr̃a dei viget: ⁊ maxime inter eos qui in ſortem dñi ſunt electi. i. clericos: ſicut in actibus apoſtolorũ legit'. Multitudinis autem credẽtium erat cor vnũ, ⁊ aĩa vna: nec quiſq; eorũ que poſſidebat aliquid ſuũ eſſe dicebat: ſed erant illis oĩa communia. ⁊ .ĩ. Quicunq; veſtrũ cõmunẽ vitã ſuſceptã habet, ⁊ vouit ſe nihil propriũ habere videat ne pollicitationẽ[i] ſuam irritã faciat: ſed hoc quod dño eſt pollicit⁹, fideliter cuſtodiat: ne dãnationẽ ſed premiũ ſibi acquirat: quoniã melius eſt nõ vouere, ꝗ̃ votũ ꝓut meli⁹ põt nõ ꝑficere. Gra

a ¶ Ad vſũ. prohibetur etiam laicis ne ſeruent pecuniã: vt. xlvij. diſtinct. ſicut hi. hoc ideo ne quis in auaritiam incidat al's bene licet: quia nõ debet quis omnia bona ſua ſtati effundere: vt. lxxxvj diſtinc. non ſatis. ⁊ dic nõ niſi ad vſũ id eſt nõ ad abuſũ bene enim poſſũt habere ꝓpꝛium. (Pecuniã ſeruare vtrũ liceat laicis ſit.)

b ¶ Oblationes. Jmmo precipitur eis oblationes dare: vt. xvj. q. j. ſtatuimus. j. de conſecra. diſtic. v. omnis chriſtianus. x. q. j. quia ſacerdotes.

Quia tua. ¶ Caſus. Tres q̃ones fecit Auguſtin⁹ Gregorio: quib⁹ queſtionibus Greg. tres dat reſponſiones. Prima fuit an clerici Anglorum debeant proprijs renunciare, et cõmuniter viuere. ⁊ reſpõdet ꝙ ſic: vt habetur in principio ca. Secunda fuit an clerici coniugati ⁊ in minorib⁹ ordinibus conſtituti debeant habere ſtipendia eccleſiaſtica. Et reſpondetur ꝙ ſic/ ſicut eſt a patrib⁹ ſcriptuz ꝙ diuidebant ⁊c. qui ſub regula eccleſiaſtica ſunt tenendi. Tertia fuit ſi quid ſupereſt cõmuniter viuentibus de annuo reditu, quid debeat inde fieri. Et reſpondet ꝙ debet pauperibus erogari: et hoc probat authoritate Chriſti dicentis. Quod ſupereſt ⁊c. Secunda pars ibi/ Si qui vero ſunt. Tertia ibi, Communiter autem viuentibus.

c ¶ Seorſum. Ergo monachus ep̃s factus nõ poteſt habere propriũ ſed ſi hereditas aliqua deuoluitur ad eum erit eccleſie: vt poſt. xviij. q. j. c. j. in fi.

d ¶ Si qui vero. ſ. diſtinc. xxxij. ſi qui vero. ⁊ cap. placuit. hoc hodie non tenet, † extra de cleri. cõiuga. Joannes. et. c. j.

(† hec ẽ vera ſẽtẽtia ꝯz tiam. et Inno. ⁊ qd̃ h̃ dr eſt ius ver⁹: et ſtatur hodie ei quod dr in de cle. hic alle. de de. con. in. ca. j. Archi.)

f ¶ Sub eccleſiaſtica regl'a. Hic patet ꝙ ſi aliquis in minoribus ordinibus cõſtitutus ducat vxorẽ, non tamen põt more laicorum viuere: nec poteſt cõueniri coram ſeculari iudice: nec verberari ſine ſacrilegio vt. xx q̃. iij. eos. ⁊ lxxxj. diſti. dictũ. Jo. qd̃ falſuz eſt: vt extra de cle. cõiuga. Joannes B. (Lu. xj)

g ¶ Portionibus .i. dãdis decimis. monachi em̃ communiter viuentes nõ dant decimas: vt. j. xvj. q̃. j. decimas. ex͂ de deci. fraternitatem. (Monachi non tenent' ad decimas.)

h ¶ Quod ſupereſt. Uidetur ergo ꝙ ſi aliq̇s ita pauper eſt ꝙ ei nõ ſufficiãt ſua, videtur ꝙ non teneat' dare decimas: qz nullo precepto ſibi aliquis tenetur ſubtrahe' neceſſaria: vt. lxxxvj. diſti. nõ ſatis in fi. qd̃ non eſt verum. (Decimas ſoluere paup non tenetur.) (Actu. iiij. f.)

Scim⁹. ¶ Caſus. Quidaz clerici catholici vouerant ſe nihil ꝓprium velle habere: quod votũ male ſeruabant. hortat' ergo papa Urbanus illos omnes ad communem vitam habendã, exemplo apoſtolorum, quibus erant omnia communia: ⁊ vt votum quod fecerunt dño, fideliter cuſtodiant, ne damnationem ſed premium ſibi acquirant: quoniam melius eſt non vouere, ꝗ̃ votum prout melius poteſt non adimplere. grauius em̃ puniuntur qui votũ vel fidem non ſeruauerunt, ꝗ̃ illi qui nunq; votum fecerũt, et ſemper ſine fide fuerunt. (Eccl's v. a.)

i ¶ Pollicitationem. Nota ꝙ ex nuda pollicitatione quam quis facit deo, poteſt conueniri. xxij. q. v. cap. iuramenti. ſic ex nuda pollicitatione facta reipublice: vt ff. de polli. l. j. (Pollicitatio nulla q̃nq; obligat.)

a ¶ Aut fidem. Hic videtur Urbanus ſoluere queſtionem Augu. vi.q.i.quero.in fi. Dicũt tñ quidam magis puniẽdum eſſe illũ qui ſemp fuit infidelis: ꝙ illum qui quãq; fuit bonus. nam iſtius opera quandoq; viua fuerunt, tamen hec litera contradicit eis.

g ¶ Claudos.q: adhuc tpalibus nõ renũciauerant.
h ¶ Mortuos.i.qui renunciauerũt proprijs, ⁊ tamen volunt habere proprium.

N On dicatis. ¶ Caſus. Qui renũciauerũt mundo, propriũ habere nõ poſſunt: ⁊ ſi literas vel munus aliqđ occulte receperit: ſi ſponte cõfiteant, parcet illis. ſi aũt de hoc cõuicti fuerit, ſm arbitriũ ſui prepoſiti vel pbr̃i punientur. Tales em̃ nihil poſſunt habere vł poſſidere vel dare vel accipe ſine licẽtia ſuperioris. et ſi de eius licentia aliquid receperunt: de accepto fiat qđ ſuperiori placuerit.

Ar.in aut.de litt.§.ſi vo apđ in fine. Archi.

N Olo. ¶ Caſ. Ad euidẽtiã hui⁹.c.no.ꝙ Aug. fecit tres ꝯſtitutiones. Primo cõſtituit nullũ ordinare clericũ niſi proprijs renũciet. ſed quidã vt clerici fierent, ꝓprijs renũciabãt: qđ poſtea male ſeruabant. quare Aug. vidẽs hoc eſſe multis occaſionẽ peccandi, primã ꝯſtitutionẽ retractauit: vt.j.c. certe. volẽs poti⁹ habere claudos ꝙ mortuos. Tertio, iuxta volũtatẽ ſuorũ clericoꝝ primã cõſtitutionẽ cõfirmauit: ſicut ꝯtinetur in hoc ca. in q̃ ſtatuit vt null⁹ clericus habeat propriũ. Qđ multipl'r oſtendit, rationes plures aſſignãdo. ⁊ ſi habuit, nõ põt facere teſtamẽtũ: immo deponet. facit etiã mẽtionem de prima ꝯſtõne ⁊ eius retractatiõe. j.ca.certe.

Rom. xij.d. ij.Co. viij.d.

b ¶ Nolo. Aug. fecerat tres ꝯſtitutiones. prima fuit ꝙ clerici nõ poſſẽt hr̃e ꝓpria: ſed illa male ſeruabat: et plurimi erãt trãſgreſſores. ideo ſecũdo reuocauit eã vt.j.eo.certe. Tertio de ꝯſenſu ſuoꝝ clericoꝝ confirmauit primã cõſtitutionẽ: vt in hoc ca.
c ¶ Neceſſaria. xj.q.iij.ſenti.ꝯtra. hoc ibi ſolutũ eſt.
d ¶ Aurũ.lxxxvj diſt.fratrẽ. qđ loquitur de illis q̃ ante retractationem renunciauerant proprijs: et tamen volunt habere proprium.
e ¶ Dixeram. in ſecunda conſtitutione quã feceram.
f ¶ Non tollerem. Id eſt non precluderem eos fieri clericos.

nius em̃ puniunt qui votũ fecerũt, aut fidem[a] ꝑceperũt, et votũ non ꝑfecerũt, aut in malis vitã finierũt: ꝙ illi qui ſine voto aut fide mortui ſũt, ⁊ tamen bona egerunt opera.

I tem Augu. in ſermo. de cõi vita clericoꝝ. De eodem.

N Olo[b] vt aliquis de vobis iueniat male viuẽdi occaſionẽ. Prouidem⁹ em̃ bona (vt ait apl's) non ſolũ coram deo, ſed etiã corã hoib⁹. Propter nos ꝯſciẽtia nr̃a nobis neceſſaria eſt: ꝓpter vos fama nr̃a nõ pollui, ſed pollere dꝫ in vobis. Due res ſunt cõſcientia et fama. cõſcientia neceſſaria[c] eſt tibi: fama ꝓximo tuo. Qui cõfidens ꝯſcientie negligit famã, crudelis eſt ⁊.j. Nulli liceat i ſocietate noſtra habere aliq̃d propriũ: ſed ſi forte aliqui habent, nulli liceat: ⁊ q̃ habuerint, faciunt qđ non licet. Et poſt pauca. Enthecã habere nõ licet. Nõ eſt epoꝝ ſeruare aurũ[d], ⁊ a ſe reuocare mẽdicãtis manũ. quotidie tã multi petũt, tã multi gemunt, tã multi inopes nos interpellãt, vt plures triſtes relinquam⁹: q: qđ dare oib⁹ poſſum⁹, nõ habem⁹. Nõ habeamus ergo enthecam. et.j. Qui habuerit ꝓpriũ, vel hr̃e voluerit, ⁊ de ꝓprio viuere, ⁊ ꝯtra ꝑcepta iſta facere: parũ eſt vt dicã nõ mecũ manebit: ſed nec cleric⁹ erit. dixerã[e] em̃ et ſcio me dixiſſe, vt ſi nollent ſuſcipere etiã ſocialẽ vitã mecũ, illis nõ tollerẽ[f] clericatũ, ſed ſeorſum manerẽt: ſeorſum viuerẽt. Malui em̃ habere cecos vel claudos[g], ꝙ plangere mortuos[h]. Qui em̃ hypocrita eſt, mortu⁹ eſt. Quõ ergo quicũq; voluiſſet extra manere, et de ſuo viuere, nõ tollerẽ clericatũ ei: ita mõ q: placuit eis deo ꝓpitio hec ſocialis vita: quiſquis cuꝫ hypocriſi vixerit: quiſq̃s inuentus fuerit habẽs ꝓpriũ: nõ illi ꝑmitto vt inde faciat teſtm̃: ſꝫ delebo eũ de tabula clericorum. Item.

Q ui non vult mecũ manere ⁊ in cõmuni viuere, habeat libertatem: ſed videat vtrum habere poſſit felicitatis hereditatem. I dem.

¶ Non licet habere ꝓprium his qui ſuis renũciant, ⁊ communiter viuere ſpondent.

N On dicatis[i] vos aliq̃d habere ꝓpriũ: ſed ſint vobis oĩa cõia. et.j. Quicũq; autẽ in tantũ progreſſus fuerit malum, vt occulte literas ab aliquo vel quodlibet munus accipiat. ſi hoc vltro confitetur, parcatur illi, ⁊ oretur pro eo. ſi autẽ deprehenditur atq; conuincit: ſm arbitrium pbr̃i vel ꝑpoſiti graui⁹ emendetur. ⁊.j. Cum huius noſtre cõgregationis fratres non ſolum facultatib⁹, ſed volũtatibus ꝓprijs in ipſa ordinis ſuſceptiõe renũciauerint: ⁊ ſemper ꝓmiſſam obedientiã penitus alioꝝ ꝑtãti et imperijs in xp̃o ⁊ ꝑ xp̃o ſubdiderint: certum eſt eos nihil habere, poſſidere[k], dare, vł accipere ſine

i ¶ Nõ dicatis. ex̃ de accu. ex pte. ex̃ ne cleri. vł mo. nõ magnopere.
k ¶ Poſſidere. Nũquid pauperi fame morienti tenentur ſubuenire ſine licentia? ita: nec obſtat. j.q̃.j. nõ eſt putanda. q: in hoc caſu quilibet ei ſubueniret, res em̃ que nobis ſupabũdant, pauperũ ſunt: vt.xlvij diſtin. ſicut hi. Si aũt ſunt in ſcholis de licentia agere põt ⁊ mutuare: ſicut filiusfamilias vt.C.ad maced.l. vlt.ff.de iudi. ſi lõgius.§. filiusfamilias. arg. ex̃ de offi.iudi.deleg.preterea.ff.de iuriſd. om.iudi.l.ij. Sed nũquid veſtis eſt ſua quam habet? vel nunquid dicit poſſidere res tpa: les vel veſtẽ? non videtur: q: veſtis qua ſemp vtitur ſeruus, de peculio dñi eſt.ff.de peculio.id veſtimentũ. ſed ſeruus nõ poſſidet ea que ſunt in peculio: vt.ff.de acquiren.poſſeſ. quod ſeruus. Item qui ab alio poſſidetur, ipſe nihil poſſidet: vt.ff.de adulte.l.ſic eueniet. Sed dicas ꝙ ex permiſſione prelati ſui poſſunt poſſidere: vt extra de ſtatu mona.ca.monachi. Et nota ꝙ monachus ratione contractus nec agere po

Religioſus et in veſte proprietate nõ habet.

teſt nec cōueniri: ſicut ille qui ceſſit bonis: vt.ff.de arbi.item ſi vnus.in prin. Sed hoc notaui.xj.q.j.de pſona. Item cū monachus dicaꝛ ſeruus: vt.liiij.diſt.multos.ergo nō habet liberū arbitriū: vt.xxxij.q.iij.c.vnico.nec eñ velle videt qui ex neceſſitate obtemperat.ff.de regu.iur.l.velle. Item agere nō pōt de iniuria ſibi illata: ſed tamen eius prelatus pōt agere: nisi prelatus abſit, nec reliquerit pcuratorē, ad inſtar filijfamilias.ff. de iniurijs.ſed ſi vnus.§. ait pretor.

nihilominus tamen factus eps poſſeſſiones ecclie poſſedit ⁊ diſpenſauit. Et hilarij qui oīa reliquit pauperibus: qui factus eps non ſolum res eccleſie poſſedit, ſed etiā acquiſitis innumeroſis hereditatibus fideliū poſſeſſiones eccleſie augmentauit. qui epi ſi sciuiſſent eſſe peccatū eccleſiam habere poſſeſſiones: nunqȝ eas diſpenſandas ſuſcepiſſent.

exꝫ ꝺ ſi deuiſ. de quibuſdā. vbi de hoc,

Qꝺ dic vt no.exꝫ ꝺ ſen.ex cō.parochianis.

vt exꝫ ꝺ reſcr. cū dilecta.de ꝯſue.cū dilect⁹. Archi.

superioris[a] licentia debere. ꝙ ſi ꝓpinquus vel amic⁹ vel quilibet fratrū cuiqȝ aliq̄d offerre voluerit, primo q̄dē priori inſinueꝛ: et ſic ſuſcipiaꝛ ſi ipſe mandauerit. de q̄ tñ nihil fiat aliud niſi qꝺ priori placuerit.

Idem. De eodem.

Exēplū[b] dñi accipite cōuerſantis i terra. Quare habuit loculos cui angeli miniſtrabāt: niſi q2 ecclia ipi⁹ loculos habitura erat? Quare furē admiſit, niſi vt eius eccleſia fures[c] cū patiꝛ, toleret.

Item Proſper.

¶ Eccliaꝝ prepoſiti rerū diſpenſatores efficiūꝛ earum.

Expedit facultates eccleſie poſſideri: ⁊ ꝓprias pfectionis amore contēni. nō eñ proprie ſunt ſed cōes[d] ecclie facultates: ⁊ ideo quiſquis oībus que habuit dimiſſis aut venditis fit rei ſue cōtemptor: cū ꝑpoſitus[e] factus fuerit ecclie, oīm que habꝫ eccleſia, efficiꝛ diſpenſator. Deniqȝ ſanct⁹ Paulinus (vt ipſi melius noſtis) ingētia predia que fuerunt ſua: vendita pauperibus erogauit: ſed cum factus eſſet eps: non cōtempſit eccleſie facultates, ſed fideliſſime diſpenſauit. Quo facto ſatis oſtendiꝛ ⁊ ꝓpria debere propter perfectionē cōtemni et ſine impedimēto pfectiōis poſſe eccleſie facultates (que ſunt profecto ꝯmunes) poſſideri. Quid ſanct⁹ Hilarius? nōne ipſe oīa ſua aut parentibus reliquit, aut vendita pauperibus erogauit? Is tamē cum merito ſue pfectionis fieret ecclie Arelateñ. eps: que illa tunc habebat eccleſia, nō ſolū poſſidebat, ſed etiā (acceptis fideliū numeroſis hereditatibus) ampliauit. Itaqȝ hoīes tam ſecularium qȝ diuinarum literarū ſine ambiguitate doctiſſimi ſi ſcirent[f] res eccleſie debere cōtemni: nūqȝ eas debuerant ſuſcipere qui omnia reliquerant.

Item Gregorius Felici epo de Acropoli.

¶ Diaconi vel quelibet religioſe pſone regularem vitam ducere cogantur.

Quoniā velina[g], vixētina, ⁊ blandina ecclie tibi in vicino ſunt ꝯſtitute[h]: ꝓpterea fraꝛnitati tue earū ſolenniter operā viſitatiōis iniungimus: illud pre oībus cōmonētes, vt vbicūqȝ prefatarum eccleſiarū ſiue dioceſum vel diaconi vel religioſe perſone inuente fuerint diſtricte ac canonice viuant.

Item Melchiades[i] papa.

¶ Quare in primitiua eccleſia predia vendebantur.

Futuram eccleſiā aplī in gentib⁹ preuidebāt idcirco predia in iudea minime ſunt adepti: ſꝫ precia tantūmodo ad fouēdos egētes.

s ¶ Sine ſupioris.exꝫ de offi.ordi. quanto. habet tamen ius eligēdi et ius accuſandi ſuum prelatū ſiue abbatē: ⁊ illud poteſt facere ſine licentia abbatis: q2 hoc a iure eis conceditꝛ. extra de accu.ex parte.

Exemplum. ¶ Caſ⁹. Dictum eſt.§.ꝙ clerici non debēt habere propria. Sꝫ q2 poſſet aliquis dicere ꝙ eccleſia nō debet habere propria eadē rōne: q2 ſi haberent clerici nō poſſent ea poſſidere: ideo Gra.ab hoc loco vſqȝ ad §.his oībus. probat ꝙ eccleſia pōt habere propria et poſſeſſiones, et ꝙ clerici nomie eccleſie poſſidere poſſunt, et ſi noīe ſuo nihil poſſideant. Probatur ergo in hoc ca.ꝙ ecclia loculos et poſſeſſiones habere pōt: et hoc probat exēplo dñi q̄ loculos habuit, et qui furem admiſit: vt oſtenderet ꝙ quando eccleſia perſecutionem patitur a furibus.i.malis, patienter ferat. B.

b ¶ Exemplum. Ab hinc oſtendit ꝙ eccleſia poſſit habere proprium: et hoc vſqȝ ad §.econtra.

c ¶ Fures. Id eſt occultos peccatores.ſ.xxiij.q.iiij. ſi bonus.extra de tempo.ordi.ca.vlti.

Expedit. ¶ Caſus. In hoc cap. oſtendit Proſper ꝙ eccleſia pōt habere poſſeſſiones. ⁊ hoc ꝓbat duobus exēplis: ſcilꝫ Paulini, qui ſua pauperib⁹ erogauit:

d ¶ Cōes. Queritur quis ſit dñs rerū eccleſiaſticarum, nūquid pauperes dicūtur eſſe domini? arg.ꝙ ſic xvj.qō.j.quoniam quicquid. Pōt dici ꝙ eccleſia ſit domina: vt.xvj.q.iij. inter memoratos. ſicut hereditas eſt dña: vt.ff.de acqr. rerū do. hēditas. Alij dicunt ꝙ ipſe deus: vt.j.e.q.ij. qui xpi.et cap. qui abſtulit. Uel dic dominiū eſſe apꝺ clericos, ſicut dominiū rex vniuerſitatis apꝺ ciues. inſtitu.de re.di.§. vniuerſitatis. dicūtur etiā pauperes dñi, quia inde ſuſtentantur.

e ¶ Cum prepoſitus. ⁊ cōfirmatus nam ante non pōt adminiſtrare, niſi ſit valde remotus vt exꝫ de elec. ꝙ ſicut. ⁊ ca. nihil.

f ¶ Si ſcirent. ſimile. vij.q.j.oīs q̄. arg. bonū pro illis qui ſuis renunciauerūt, ꝙ ſemp pre ſumitur illos iuſtam cauſam et litem fouere. Et eſt bonuꝫ ſimi. extra de no.ope.nū.c.j.

g Quoniā velina. Not. plurium eccleſiarum viſitationem vni cōmitti. Et eſt arg.ꝙ ratiōe ꝓpinquitatis aliquid ſtatuitur cōtra ius. ſic exꝫ de poſtu.ad hoc. ⁊ ſic ratione remotionis.lxiij.diſt.cum longe.

h ¶ Cōſtitute. vij.q.j.cōſtitutū. ⁊.§.lxj.diſt.obitum.

i ¶ Melchiades. Falſus eſt titulus: q2 Melchiades fuit proximus ante Sylueſtrū, ⁊ eius tpe eſt Cōſtantinus cōuerſus. xcvj.diſt. in illa palea, Cōſtātinus.

Futuram. ¶ Caſus. Dicebant quidam ꝙ eccleſia non debeat recipere predia: ⁊ hoc probant exem

Eccliaſticarū rerū dominiū apud quē eſt

Et cū oīa ei⁹ ſint: h⁹ tñ ſpecialius.§.j.q.iij. ſaluator.§. q̄ſq̄s. c. res q̄. xvj.q.j. in canonib⁹.§. ſi q̄s. et hoc verū ſm Ray. ⁊ Uincē. Archi.

At ꝟo cū̃ inter turbines ⁊ aduerſa mūdi ſuccreſceret eccleſia, ad hoc vſqꝫ ꝑuenit, vt non ſolū gētes, ſed etiā Romani[a] principes, q̄ totius orbis monarchiā tenebant: ad fidē xp̄i et baptiſmi ſacrā cōcurrerēt. e quibꝰ vir religioſiſſimꝰ. Cōſtātinus primꝰ fidē veritatis patēter adeptus, dedit licentiā per vniuerſum orbem ſuo degētibꝰ imperio nō ſolū fieri xp̄ianos, ſed etiā fabricādi eccleſias: ⁊ predia ꝯſtituit tribuenda. Deniqꝫ idem prefatus princeps donaria immenſa cōtulit: ⁊ fabricā templi prime[b] ſedis bt̃i Petri inſtituit: adeo vt ſedē imperialē relinqueret, ⁊ beato Petro ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ꝓfuturā concederet[c]. Idē ꝟo preſidens ſancte ſynodo[d] que apud Nicenam cōgregata eſt: cū querelam quorūdā clericoꝝ conſpiceret coram ſe deferendā, ait. Uos a nemine iudicari poteſtis: q2 ſolius dei iudicio reſeruamini: dij etem̄ vocati eſtis: ⁊ idcirco non poteſtis ab hominibꝰ iudicari. Ab illo etem̄ tpe et deinceps viri religioſi nō ſolum poſſeſſiones et predia que poſſidebāt, ſed etiam ſemetipſos domino conſecrarunt: edificātes baſilicas[e] in ſuis fundis in honorē ſctōꝝ martyrū per ciuitates ac monaſteria inumera: in quibꝰ cetus dn̄o ſeruientiū ꝯueniret.

Item Urbanus papa.

Quare predia fideliū hodie ab eccleſia nō alienentur.

Uidētes aūt ſummi ſacerdotes ⁊ alij atqꝫ leuite ⁊ reliqui fideles plus vtilitatis poſſe cōferre ſi hereditates ⁊ agros quos vēdebāt, eccleſijs quibꝰ preſidebāt ep̄i traderēt: eo ꝙ ex ſumptibꝰ eorum tā preſentibus q̄ꝫ futuris tpibꝰ plura ⁊ elegantiora miniſtrare poſſent fidelibꝰ cōem vitā ducētibꝰ, q̄ꝫ ex precio ipſorū: ceperūt predia et agros quos vēdere ſolebāt, matricibus[f] eccleſijs tradere, ⁊ ex ſūptibus earum viuere.

Ipſe ꝟo res in ditione ſingularū parochiaꝝ ep̄oꝝ (qui locū tenēt apl'oꝝ[g]) erāt, et ſūt vſqꝫ adhuc, et futuris ſēp debent eſſe tpibꝰ: e quibꝰ ep̄i ⁊ fideles diſpēſatores eorū oībꝰ cōi vita degere volētibꝰ miniſtrare cūcta neceſſaria debēt prout meliꝰ potuerint: vt nemo in eis egens inueniatur.

Ipſe em̄ res fideliū, oblationes appellanẗ: q̄ a fidelibꝰ dn̄o offerunẗ. Memoratis ergo augmētatiōibꝰ intm̄ eccleſie in quibꝰ ep̄i preſidēt, dn̄o adminiculāte creuerūt, ⁊ i tātis maxima ps earū abundat rebus: vt nullꝰ ſit in eis cōem vitā gerens indigens: ſed oīa neceſſaria ab epiſcopo[h] ſuiſqꝫ miniſtris percipiat.

Ideo ſi aliqs extiterit modernis aut futuris tpibꝰ qui hec auellere nitatur: iam dicta damnatione feriatur.

Item Auguſt. De eodem.

Habebat dn̄s loculos, a fidelibꝰ oblata cōſeruās: ⁊ ſuoꝝ neceſſitatibꝰ ⁊ alijs idigētibꝰ[i] tribuebat. tunc primū eccl'iaſtice pecunie forma eſt inſtituta: ⁊ vt intelligeremus qd̄ p̄cepit nō eſſe cogitandū[k] de craſtino: nō ad hoc

---

plo apoſtoloꝝ, qui in Iudea predia non recipiebāt: ſed precia predioꝝ: vt pauperes ſuſtentarenẗ, quibꝰ Melchiades papa reſpondet dicens ꝙ ideo ap̄li in Iudea predia nō recipiebāt: q2 preuidebāt eccleſiā ad gentes tranſiturā. qd̄ cum factū eſſet, principes Romanoꝝ facti ſunt chriſtiani: de quibꝰ Cōſtantinus fuit vnus, qui legē dedit vt quicunqꝫ vellet fieri xp̄ianꝰ, ⁊ eccleſiaꝫ fabricaret: et predia eccl'ie donaret et ipſemet multa donauit: ⁊ eccleſiā beati Petri inſtituit: ⁊ ſedem imperialem ei reliquit. et ab illo tpe cepit eccleſia poſſeſſiones habere: ⁊ chriſtiani ceperunt eccleſias edificare ⁊ ſeipſos cōſecrare.

a Romani. Ergo imꝑator eſt dominus totius mūdi. ꝫ. vij. q̄one. j. in apibus.

b Prime. Uidetur ergo ꝙ eccl'ia bt̃i Petri ſit prior eccleſia bt̃i Ioannis apoſtoli lateranen. x.q.j. ſanctoꝝ. ſꝫ expone prime beati Petri. i. apoſtoli: vel prime. i. apoſtolice.

c Concederet. ergo imperiuꝫ eſt apud eccleſiā Romanā: vt. xcvj. diſtinc. in illa palea conſtantinus.

d Synodo. nā ante eū nō fuerūt generales ſynodi cōgregate: vt. xv. diſtin. ca. j.

e Baſilicas. de cōſe. diſt. j. nemo.

Uidentes. Caſꝰ. Hoc ca. diuidit in quatuor ptes. In prima parte oſtenditur ratio quare eccleſia habet poſſeſſiones: ſcꝫ q2 plus vtilitatis confert eccleſie de poſſeſſionibus q̄ꝫ de precio: cū ex his plura poſſint fidelibꝰ miniſtrari. In ſecunda parte dicitur ꝙ res eccleſie debent eſſe in poteſtate ep̄oꝝ: ex quibꝰ debent ꝯmuniter viuentibus neceſſaria miniſtrare. In tertia parte dicitur quo noīe cenſeātur res eccleſie. ſ. hoc noīe oblationes. In quarta parte continetur pena vſurpantis res eccleſie. Secunda pars incipit ibi: Ipſe vero. Tertia ibi: Ipſe enim. Quarta ibi: Ideo.

Ad hoc facit exp̄ſſe. ꝫ. iij. q̄oe. vj. dudūꝫ. vbi L. approbat iſtā ſniam. Alij ꝯ: q2 eccleſia lateranē. eſt pr̄iarchalis: ſꝫ eccl'ia bt̃i Petri non: nec etiā ep̄alis: ſꝫ eſt ď ep̄atu portuē ſi. et lō exponunt vt ſequiẗ. ⁊ hoc tenet h.

f Matricibus. Uideẗ ergo ꝙ tm̄ matrices eccleſie olim habuerūt predia ⁊ poſſeſſiones vnde videẗ ꝙ illa ſolennitas que in alienatione reruꝫ eccl'ie ſeruari precipitur. x. q̄ō. ij. caſellas. al's hoc ius tantū de maiorībꝰ eccleſijs intelligatur. cū em̄ olim eccleſie erāt tenues: maior erat inquiſitio adhibēda in alienatiōe. ſed cuꝫ hodie augmentate ſunt poſſeſſiōes eccleſie, ſufficit cōſenſus capituli eccleſie ad alienationem faciēdam: vt ꝫ. e. q. ij. ſine.

Eccleſiaſtice res facilius pn̄t alienari hodie q̄ꝫ olim.

g Apoſtoloꝝ. Ep̄i tenent locum apoſtoloꝝ, vt hic: ſcilꝫ quo ad dignitatē monachi quo ad renūciationem proprioꝝ, et cōem vitam. xvj. q. iij. ex authoritate. oēs ſacerdotes q̄ ad ſacramētoꝝ diſpēſationē. xj. q. iij. abſit. xxj. di. in nouo. lxviij. diſti. quoꝝ vices.

Aploꝝ locū tenēt viri eccl'iaſtici diuerſimode.

h Ab ep̄o. ex ď preben. ca. ep̄s.

Habebat ⁊c. Caſꝰ. Probatur in hoc exemplo dn̄i ꝙ eccleſia pōt habere poſſeſſiones: q2 dn̄s loculos habuit. ⁊ ꝙ dixit nō eſt cogitādum de craſtino, nō ita intelligēdū eſt vt nihil habeamus, ſed ne deo ꝓpter mūdana ſeruiatur. Sequens ꝫ. patet.

i Indigentibꝰ. Arg. de eleemoſynis fieri eleemoſynam. xvj. queſtione. j. decime tributa.

k. Cogitandū. ꝫ. j. q. vij. cōuenientibus, contra, vbi:

Sollici- dicitur/de futuris inquiramus: ⁊ futuris caſib⁹ debe-
tudo ni mus occurrere: vt.xxiij.diſt.in noie. Sol.cautela non
mia ē ꝓ prohibet: ſed ſollicitudo nimia/per quā cultus diuinus
hibita. minuatur.xlvij.diſt.ca.oēs huius.⁊ ca.ſicut hi.
¶ His omnibus.¶ Hec eſt.ij.pars.q.in qua probat ꝙ

plus eſt veneno occidere ꝙ̄ gladio.C.de maleſi.l.vni-
ca.⁊ pl⁹ eſt perſuadere ꝙ̄ cōpellere.ff.de ſer.corru.l.j.
§.vlt.⁊ ſic nō obſtat.xxxij.q.iiij.nemo.
e ¶ Malum. Hoc ſcilicet.
f ¶ Cadere. Id eſt non aſſumere.

poſſunt habere ꝓ
priū tam clerici ꝙ̄
epī ⁊ eccl'ie.et hoc
ꝓbat p.xj.authori
tates.Jo.de fan.

ij.ps. ¶ Certe.¶ Caſus. Aug.fe
cerat cōſtitutionē
quādā: ſcz ꝙ nul-
lum ordinaret cle-
ricū niſi cōiter vi-
ueret/⁊ ꝓprijs re-
nunciaret.et ſi in-
ueniret tranſgreſ-
ſor/deponeretur.
Poſtea clerici re-
nunciabant/et fie
bant tranſgreſſo-
res. Quare Aug.
cōuocatis oib⁹ cle-
ricis ſuis mutauit
conſtitutionē quā
fecerat,volēs po-
tius habere clau-
dos.i.propria ha-
bētes, ꝙ̄ hypocri-
tas.i.tranſgreſſo-
res: qꝛ ſi habet ꝓ-
pria,dimidius ca-
dit.i.imperfectus
eſt.ſed ſi renūciat
proprijs,et habet
poſtea propria: to
tus cadit,qꝛ perfe
ctionem nō ſeruat
exterius nec inte-
rius in anima.
a ¶ Recedere.i.
non aſſumere pro-
poſitū renuncian-
di/vt ibi: cadent a
latere tuo.
b ¶ Tollerem.i.
non admitterem.
Facto ꝓprio pōt q̄s ꝯueni-re. c ¶ Ecce. Argu.
aliquē venire con
tra factū ſuū.xvij.
qō.ij gonſaldus.
xxxv.q.ix.qđ q̄s.

fuiſſe preceptū vt nihil pecu-
nie ſeruet a ſctis: ſꝫ ne deo ꝓ-
pter iſta ſeruiat,⁊ ꝓpter ino-
pie timorē iuſtitia deſeratur.
His oib⁹ authoritatibus cla
ret ꝙ clericꝭ nullo modo lꝫ ha
bere q̄d propriū: qđ ſi habue-
rint,nō clerici erūt: non tamē
clericatus eis tollendus eſt.
Unde Auguſtinus ait in eo
dem ſermone.

¶ Clericatus nō tollat eis q̄ volūt habere aliq̄d ꝓpriū.

Certe ego ſuz q̄ ſtatue-
rā nullū ordinare cleri
cum niſi q̄ mecū vellet mane-
re: aut ſi vellet a ꝓpoſito rece-
dere[a],recte illi clericatū tolle-
rem[b].ecce[c] in conſpectu dei et
veſtro muto conſiliū: q̄ volūt
habere aliq̄d ꝓpriū,q̄b⁹ nō ſuf
ficit de⁹ ⁊ eccl'ia ei⁹: maneant
vbi volūt ⁊ vbi poſſunt: nō eis
aufero clericatū.nolo habere
hypocritas.malū[d] eīm eſſe q̄s
neſciat: malū[e] eſt cadere[f] a ꝓ-
poſito: ſed peius eſt ſimulare
ꝓpoſitū.⁊ poſt pauca. Si non
ſeruat ſanctitatē[g] foris,dimi-
dius cecidit: ſi vero intus ha-
buerit ſimulationem totus ce
cidit,nolo vt habeat neceſſita
tem ſimulandi.ſcio quomodo
homines amāt clericatū: ne-
mini eum tollo nolenti mecuz
communiter viuere.
Econtra ſunt alie authorita

tes q̄b⁹ cōcedit ꝓpria habere
non ſolū alijs,ſed etiā epīs.
Unde in concilio Agathenſi
legitur.

¶ De rebus ꝓprijs vel acquiſitis epiſcopi heredibus ſuis derelinquant.

Epiſcopi de rebus pro-
prijs vel acquiſitꝭ[h],vel
quicquid de proprio habent[i]
heredibus ſuis (ſi voluerint)
derelinquant. quicquid vero
de ꝓuiſione[k] ſue eccleſie fue-
rit,ſiue de agris,ſiue de fru-
ctibus[l],ſiue de oblationibus:
omnia in iure eccleſie reſerua
re cenſuimus.
Item ex cōci.Martini pape.

¶ De eodem.

Manifeſta[m] autē debēt
eſſe q̄ ad eccleſiaz per-
tinent,his qui circa[n] epiſco-
pos ſunt preſbyteris et diaco
nibus: vt ſi epiſcopo contige-
rit inopinatus tranſitus, res
eccl'ie nullo modo poſſint mi-
nui ⁊ perire: neqꝫ res proprie
epiſcopi importunitatē patiā
tur ꝓ rebus eccleſie: vt nec ec-
cleſia damnum incurrat, nec
epiſcopus in ſuis rebus ꝓ re-
bus eccleſie proſcribatur.
Idem ſtatutum eſt in canoni
bus apoſtoloꝝ,vbi legitur.

¶ De eodem.

Sint manifeſte res pro
prie epī (ſi tamen ha-

g ¶ Sanctitatē.
Id eſt minus peri
culum eſt eſſe ma-
nifeſtū ꝙ̄ occultū.
et ſic nō eſt cōtra.
xxxij.q.iiij.nemo.
vbi dicit ꝙ tolera-
bilior eſt culpa ſi
lateat.
¶ Econtra.¶ Caſus. Amodo vult
Gra.ꝙ clerici poſ-
ſint habere ꝓpria
qđ verū eſt de his
qui renūciauerūt
ꝓprijs: in quo ca-
ſu loquit vſqꝫ ad
§.de rebus.
Epiſcopi.⁊c.¶ Caſ⁹ Sta-
tuitur in hoc ca.ꝙ
ſi epī habent ali-
quid de rebus ꝓ-
prijs,poſſunt reli-
quere cui velint.
Sed quicquid de
reb⁹ eccl'ie habue-
rint, totum eccle-
ſie reſeruetur.
h ¶ Acquiſitis.
de ꝓprio. Uel dic
acquiſitis nō occa
ſione eccl'ie: vt ex
de teſta.qꝛ nos.
i ¶ Habent. De
hoc dicemus.j.ea.
q.iiij.ca.j.
k ¶ De ꝓuiſiōe.
Clerici de rebus
mobilib⁹ nihil in
vltima voluntate
poſſunt dare, niſi
talis ſit eccleſie cō
ſuetudo: vt ex de
teſta.ad hec.⁊ ca.
relatū.§.licet.
l ¶ De fructib⁹.
nōdū perceptꝭ.ar.
ff.quēad.vſuffru.

Clerici nihil pñt da-re i vlti-ma vo-lūtate.

xxij.q.iiij.in malis.⁊ ca.iurauit.lv.diſt.penitentes.ff.
de his quib⁹ vt indig.tutorem. Contra.xxxij.q.v.horrē
dus. Arg.contra.vij.q.j.ꝙ̄ periculoſum.viij.q.ij.dile-
ctiſſimi.xvij.q.iiij.ſunt qui opes.C.de tranſact.ex cau-
ſa.C.de cap.⁊ poſtli.reuer.nec nos.C.de remiſſio.pig.
debitū.ff.de acquiren.here.qui ſuperſtitis.ff.de adop.
poſt mortem.ꝯtra.ff.de ſerui.ruſt.pred.per fundū.Jo.
So.q̄libet poteſt venire ꝯtra factū ſuū,vbi eſt expreſ-
ſum in iure: al's nō.lv.diſt.penitentes.B.
Hypo-crita pl⁹ pec-cat ꝙ̄ manife ſte deli quens. d ¶ Malum.i.occaſio mali: qꝛ rei familiaris cura, ſi-
ne petō vix pōt exerceri.xxv.diſt.q̄lis. Uel intellige ꝓ-
prie,peius eſt eīm ꝑ hypocriſim peccare, ꝙ̄ manifeſte:
vt ex de here.cum ex iniuncto.ff.de ritu nup.palam.⁊

amit.ſi vſufructuari⁹.in fi.imo etiā de ꝑceptꝭ non poſ-
ſunt cōdere teſtamētū.ex de teſta.qꝛ nos admonet.
Manifeſta.¶ Caſ⁹ Māifeſtū dꝫ eē his q̄ circa epōs
morant q̄ ſūt res eccl'ie,⁊ q̄ ſūt res ꝓprie epoꝝ: ne
ſi trāſit⁹ inopinat⁹ emergat,ꝓpter ꝯfuſionē res epī ꝓ
reb⁹ eccl'ie vel ecōuerſo detrimentū patiātur.
m ¶ Manifeſta.faciat ergo inuētariū: vt.xxviij.diſt.
de ſyracuſane.
n ¶ His q̄ circa.i.vicedominis: vt.lxxxix.diſtin.volu-
mus.⁊ ca.ſeq.q̄ erit teſtis adminiſtratiōis ſue.alij erūt
teſtes vite ſue.ꝫ.ij.q.vij.cum paſtoris.
Sint manifeſte.¶ Caſ⁹ Res ꝓprie epī ⁊ res eccle-
ſie debēt eſſe ſeparate: vt epōs in obitu ſuo ſine in-

terdictione vel contradictione quibus voluerit ꝓpria relinquere poſſit. iuſtum em̄ eſt vt nec eccleſia nec propinq̄ epiſcopi detrimētū patiant̄, ⁊ in cauſas incidāt vl' lites. Sequens ca. planū eſt, ⁊ inducit̄ a ꝯtrario ſenſu: quaſi ſi non ſufficiant ei ſua propria.

ritos. ⁊ cap. paſtor.

Epiſcopus. ¶ Caſus. In concil. Antiocheno ſuper quatuor querimonia facta fuit de epiſcopis. Primo q̄ res eccleſie vertebant in ſuos vſus. Secundo q̄ res eccleſie ſine conſcientia clericorum pertractabant. Tertio q̄ domeſticis et ꝯſanguineis ⁊ ꝓpinquis de rebus eccleſie poteſtatē dabant, vt p̄ huiuſmodi perſonas res eccleſie lederētur. Quarto q̄ q̄dā ex eis pauperibus alimoniā ſubtrahebant. vnde ſermo predicationis: ⁊ hi qui res eccleſie diſpenſabant, infamabantur: quare ſtatutū fuit in cōcilio Antiocheno vt epiſcopi habeant rerum eccleſiaſticarū poteſtatē ad ſui ⁊ fratrum ſuorū victuȝ et veſtitum, ſi indigent. ſi vero ſuper predictis quatuor accuſati et cōuicti fuerint, penas ſuſtineant.

a ¶ Sunt manifeſte .i. diſtincte.
a ¶ Dn̄ice, id eſt eccleſie.
b ¶ Probant̄. ex hoc ca. ⁊ in auten. de eccle. n. §. interdicimus. col. ix. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. quintus mutius. C. eo. tit. etiā videtur q̄ ſemper res acquiſite preſumuntur eſſe de bonis eccleſie, niſi probetur contrarium. Argu. contra C. arbi. tute. ſi defunctus. ibi em̄ dicit̄ q̄ tutor q̄ nihil ante habebat, poſtea p̄ induſtriā ſuaȝ multa potuit fuiſſe lucrat⁹. vnde pupillus cogit̄ ꝓbare illas ſuas eſſe. Tu dicas q̄ ſi epiſcopus vel ali⁹ prelat⁹ permixtim vtitur rebus ſuis et eccleſie: cum nō ſit facta diſtinctio: cogentur heredes epiſcopi ꝓbare illas res non eſſe eccleſie: ſicut vxor cogitur probare res aliq̄s non eſſe mariti, q̄ꝛ promiſcue vtitur rebus mariti vt ſuis. Uel aliter diſtinguas. Si certū eſt q̄ epiſcopus ante epiſcopatuȝ habuit ꝓpriū: tunc incumbit eccleſie onus ꝓbādi res acquiſitas eſſe tantum de rebus eccleſie: argu. j. q. iiij. c. j. ⁊ .ij. Uel dic q̄ ſi poſt mortem epiſcopi eccleſia inuenit̄ in poſſeſſione rerū, tūc heredibus incūbit ꝓbatio. Sȝ ſi heredes ſunt in poſſeſſione, tunc eccleſia ꝓbabit: vt. j. e. q. v. c. j. in fi.

beat res ꝓprias) et manifeſte dn̄ice[a] vt poteſtatē habeat de proprijs rebus ep̄us moriens ſicut voluerit ⁊ quibus voluerit derelinquere: ne ſub occaſione eccl'iaſticaruȝ rerū ea q̄ ep̄i eſſe ꝓbant̄[b], intercidant̄. Fortaſſis em̄ aut vxorem hȝ, aut filios[c], aut ꝓpinquos, aut ſeruos[d]. et iuſtū eſt hoc apud deuȝ ⁊ hoīes, vt nec eccl'ia patiat̄ detrimētū ignorantia rerū pōtificis: nec ep̄s vel ei⁹ ꝓpinq̄ ſub obtentu eccl'ie ꝓſcribant̄: et in cauſis[e] incidāt qui ad eum pertinēt, mortiſq̄ ei⁹ iniurijs infamentur.

Item in eiſdem canonibus.

¶ Ex reb⁹ eccl'ie ep̄s ſi indiget ſibi et ſuis neceſſaria ſumat.

Ex his autē quibus ep̄s indiget[f], ſi tamen indiget: i ſuas neceſſitates ⁊ peregrinoꝝ fratrū vſus ⁊ ipſe percipiat: vt nihil ei omnino poſſit deeſſe. lex enim dei precipit vt q̄ altario deſeruiūt, paſcantur de ipſo. Item ex concilio Antiocheno. c. xxxv.

¶ Res eccleſiaſticas epiſcopus diſpenſet.

Epiſcop⁹ eccleſiaſticarū rerū habeat poteſtatē ad diſpenſandū ergo oēs q̄ indigent, cum ſumma reuerētia ⁊ timore dei: participet autem ⁊ ipſe quib⁹ indiget, ſi tamē indiget, tā in ſuis q̄ȝ in fratrum qui ab eo recipiūtur neceſſarijs vſibus[h] ꝓfuturis: ita vt nulla q̄libet occaſione fraudentur: iuxta ſanctum apoſtolum ſic dicentē: Habentes victum ⁊ veſtitū, his cōtenti ſimus. Q̄ȝ ſi cōtentus his minime fuerit, ꝯuertat autem res eccl'ie in ſuos domeſticos vſ⁹, et ei⁹ commoda, vel agrorum fructus[i] nō cum preſbyteroꝝ diaconorūq̄ conſcientia[k] pertractet, ſed hoꝝ poteſtatē domeſticis aut ꝓpinq̄s[l] aut fratrib⁹ filijſq̄ ſuis cōmittat, vt p̄ huiuſmodi perſonas occulte res ledant̄ eccl'ie: ſynodo prouincie penas iſte p̄ſoluat. Si autē ⁊ alter accuſat̄ ep̄us aut pbr̄i qui cum ipſo ſunt: q̄ ea q̄ pertinent ad eccleſiam vel ex agris, vel ex alia qualibet eccl'iaſtica facultate ſibimet vſurpēt, ita vt ex hoc pauperes affligant̄: criminationib⁹ vero ⁊ blaſphemijs tam ſermo predicationis, q̄ȝ hi q̄ diſpēſant, taliter exponant̄: et hoc oportet corrigi: ſctā ſynodo id q̄d condecet comprobante.

Item in canonibus ap'lorū.

¶ Res eccleſie ſunt in epiſcopi poteſtate.

Precipim⁹ vt in poteſtate ſua res eccl'ie epiſcopus habeat. ſi em̄ anime hoīȝ p̄cioſiores[m] illi credite ſunt, multo magis[n] opȝ eū curā de pecunijs agē: ita vt p̄tāte ei⁹ indigentib⁹ oīa diſpēſent̄ per

g ¶ Epiſcopus. hoc cap. habes. x. q. ij. ep̄s.
h ¶ Uſibus. hic oſtēditur qua neceſſitate clerici debent eſſe contenti: ſcȝ vt habeant victum et veſtitū: et ita refertur hic neceſſitas ad nature neceſſitatem. ⁊ eſt argu. cōtra illos q̄ dicūt ſe ꝓpter neceſſitatē hr̄e plures eccleſias.
i ¶ Fruct⁹. ergo res mobiles nō poteſt dare ſine conſcientia † cleri ſui. ex̄ de do. ca. ij.
k ¶ Cōſcientia. j. e. q. ij. ſine. ⁊ c. alienationes.

c ¶ Aut filios. di. xxviij. diſtinc. de ſyracuſane. contra. Sed hoc permittebatur tempore apoſtolorū, quoꝝ † canon iſte eſt.
d ¶ Aut ſeruos. quos pōt facere heredes ⁊ liberos.
e ¶ In cauſis incidant. i. litigare cogantur.
f Ex his. ¶ Indiget. quia de rebus eccleſie nō debet quis paſci ſi habet ꝓpria: vt. j. queſt. ij. cle:

l. ¶ Propinquis. di. lxxxix. diſt. decenter.
Precipim⁹. ¶ Caſus. Queſitū fuit an ep̄i debent habere poteſtatē de reb⁹ eccleſie? Et rn̄detur q̄ ſic ad diſpēſandū eas p̄ pbr̄os ⁊ diacones cū timore et ſolicitudine. Et hoc ꝓbat̄ argumēto a maiori: q̄ꝛ anime hoīm multo precioſiores reb⁹ ſunt illis cōmiſſis.
m. ¶ Precioſiores. ſic. j. xvj. q. vij. c. j.
n ¶ Multo magis. Simile quod oſtendit ius. ex quo mulier credit ſe viro de corpore: dignum eſt vt credat de dote reſtituēda, vnde non tenetur vir dare fideiu:

† Ar. ȝ. j. e. q. ij. ca. ij. et ſequē. Dic q̄ illo tēpore p̄miſſio nō licere clericis habere ꝓpria: tn̄ ap'ti in ſtinctu ſp̄ūſancti p̄uiderūt eccleſiā ⁊ clericos poſſeſſiōes habituras. j. e. futurā. et ſic potuit eſſe iſte canon a ꝓpoꝝ. Archi.

j. Ti. vj. b.

† hoc non videt̄ verū ex̄ de do. ceteruȝ. vbi de hoc. et. j. e. c. vl. xvj. q. j. poſſeſſiōes in glo. i fine. Archi.

ſorem de dote reſtituenda: niſi vir laberet in facultatibus: vt ex de dona. inter vi. et vxo. per veſtras. et. C. ne fideiuſſo. do. den. l. j.

a Presbyteros. ſ. lxxxix. diſt. ca. volumus.

g Nil habentibus. ſ. pauperibus. xvj. q. j. ca. ſi.

h Sine peccato. Hic ptz q ſi clerico ſufficiant propria, nō habebit eccleſiaſtica: vt. xvj. q. j. qm quicquid j. q. ij. clericos. et ca. paſtor. et. j. e. ſi priuatum. x. q. iij. cauendum. Sed contra, nemo ſuis ſtipendijs cogit militare. ex de ſimo. cum ſit romana. et qui altario deſeruit etc. vt. ſ. eo. ex his. Solu. hoc ca. de conſilio loquitur, vel de clericis vagabundis: vel loquitur de oblationibus que illis nō ſunt cōmunicāde: vel poſſunt habere bona eccleſiaſtica nō vt ſibi reſeruent, ſed vt diſtribuāt pauperibus. xvj. q. j. ca. ſi.

Cum ergo. Caſus. Concludit Grat. ex ca. epi. manifeſta. et ex cap. ſint manifeſte. et cap. epſ. q epis licz habere propria: ſz ex hoc mouet quandam qōnem: cum epſ habeat ppria quare dicitur ſ. in ca. nolo. q clericus habēs propria nō erit clericus? cui queſtioni reſpondet Gratianus pro ſuo arbitrio dicēs quoſdā epiſcopos in oriente hře vxores et filios: et quoſdam clericos in occidente in minoribus ordinibus habere vxores et filios: quibus licet habere propria: alijs vero clericis qui ab infantia clerici facti ſunt, non licet habere propria niſi retinendo ſua a ſumptibus eccleſie abſtineant. et ad hoc inducit ſequens ca.

b Cum ergo in cōcilio. Concludit q clerici poſſūt habere propria.

c Quomodo ergo. Modo querit de cōtrarietate illorum. c. ſ. e. nolo. et. ſ. e. expedit.

d Sed notandum eſt. Male ſoluitur. † Sed dic vt dixi. ſ. e. in principio queſtionis.

Alij aūt. Caſus. Quidaz clerici proprijs renunciare volebāt. queſitū eſt a Proſpero an ſine pctō poſſint hoc facere. Et reſpōdet q ſic, ſi prebendā diſpēſatori relinquant: qz quodāmō ſua relinquūt qn cōtenti rebus proprijs nihil de rebus eccleſie accipiunt.

presbyteros[a] et diaconos: et cū timore et omni ſolicitudine miniſtrentur. ex his autem quibus indiget etc. vt ſupra.

Cum ergo[b] in cōci. Agathenſi. et Martini pape et canonibus apoſtolorum dicatur, ſint manifeſte res proprie epi: cum in eiſdem canonibus et in concilio Antiocheno precipiatur vt epiſcopus participet res ecclie, ſi tamen indiget: nōne patenter oſtēditur q epſ habeat libere propria. Dicēdo enim, ſi indiget rebus ecclie: notat eū habere ppria, que forte ſuis neceſſitatibus non ſufficiunt. Quomodo ergo[c] clericus ſi propriū habere voluerit, clericus nō erit: et epſ habēs propria nō ſolum nō deſinit eſſe epſ: verūetiam cūctas eccleſiaſticas facultates in ſua iubetur habere poteſtate.

Sed notandum eſt[d] epōs oriētales vxores habere et filios: quoſdā aūt ex nřis partibus cū in laicatu ſiue in minoribus ordinibus cōſtituti habeant vxores et filios: ſiue morte vxoris interueniēte, ſiue continētia pari voto ſeruata, ad ſacros ordines accedere: his oibus conceditur habere ppria ad ſuos et ſuorum vſus. Qui autē ab infantia ſacre militie traditi ſunt, nullo modo eis pmittitur hře ppria: qz nulla eſt eis excuſatio ppuetatis: niſi forte retinendo ſua, a ſumptibus ecclie abſtineant: qd fieri poſſe Proſper teſtatur dicēs.

De his q tā infirmi ſunt vt ſuis rebus renūciare nō poſſint.

Alij aūt q tam infirmi[e] ſūt, vt poſſeſſiōibus ſuis renūciare non poſſint: ſi ea q accepturi erant, diſpēſatori[f] relinquūt, nil habētibus[g] cōferenda: ſine pctō[h] poſſident ſua: qz et ipſi quodāmodo ſua relinquūt, qn ppriis cōtēti rebus, nihil eorum q labori vel ordini ſuo deberi arbitrātur accipiunt. De rebus vero eccleſie queritur an liceat eas p prebendas diuidi: vt annuos reditus quiſqz ſibi ſpāliter vendicet? Hoc nō poſſe fieri argumento et authoritate probatur. Clerici ſucceſſores eorū ſunt de quibus dicitur: Multitudinis ei credētiū erat cor vnū et aīa vna. Neceſſe eſt ergo vt eorū ſequātur vitā, quorum in eccleſia gradū adminiſtrant. Non ergo aliqd propriū ſibi vendicabūt, ſed erūt eis oīa cōīa.

Item Urbanus papa ait.

Res eccleſie quaſi communes epſ diſpenſet.

Res ecclie nō quaſi proprie[i] ſed vt cōes et dño oblate cū ſummo timore non in alios q̄z in pfatos vſus ſunt fideliter diſpenſande.

Item ex ſynodo habita Rome ab Eugenio papa.

Nō liceat epō res ecclīarū in proprios vſus cōuertere.

Nulli epōrum liceat res mobiles aut imobiles de ſubiectis plebibus alijſqz piis locis i pprios vſus hře: ne maiores enormiter[k] locupletentur et minores tali facto paupes iueniātur. cōtra agēs canonica authoritate coarctatus exiſtat.

De rebus. Caſus. Hic Gratianus mouet quandam queſtionem incidentē, an poſſeſſiōes ecclie poſſint diuidi per prebendas. Et primo probat q non, exēplo apoſtolorum: et duobus capitulis ſequentibus.

Res eccleſie. i Proprie. Si ergo de rebus ecclie emiſti equū vel aliud, illud nō eſt tuum: ſz dicas q illud ſolum clericorum eſt quod probabili rōne cōſumunt: † vt. ſ. e. expedit. et. j. e. ſi priuatum. et. j. e. q. ij. ſine exceptione. Quicquid enim habes ſupra illd qd ſufficit tibi, illud violenter detines vt. ſ. diſtinc. xlvij. ſicut.

Nulli. Caſus. Precepit eugenius in ſynodo habita Rome, vt nullus epſ res mobiles vel immobiles de eccleſijs ſibi ſubiectis in proprios vſus aſſumat ne maiores ecclie locupletentur, et minores pauperes fiant. et qui contra hoc fecerit, canonica ſententia feriatur.

Qd nulla [...]utitur rō [...]ne, nulla fulcitur veritate, L. h.

Clerici q bona habēt. † Ad hoc facit qd le. et not. xlviij. diſ. in prin. et. ſi ſacerdos et. xlvij. di. c. ſicut hi. et. ppū et. ſ. eo. epi. et. qcqd. vbi de hoc. Archi.

e Infirmi. Scilicet animo.

f Diſpenſatori. Scilicet ſuo: vel diſpenſatori: id eſt epiſcopo.

k Enormiter. Arg. q epſ de iure vnius eccleſie poteſt detrahere et alij conferre: dūmodo alij eccleſie gra

nia damna nõ infligat: vt.j.e.q.ij.bone. Quid iuris ſit dicemus ibi,ꝛ.xvj.q.j.§.quod autem.

¶ Si ergo ¶ Caſus Si res eccleſie ſint habẽde tanq̄ cões,et nõ tanq̄ ꝓprie:cum de cõmuni nullus dicat/ hoc eſt meum:ergo de rebus eccleſie nõ poteſt quis dicere,hec eſt mea: q2 ſi diceret/ nõ videreẗ imitari apoſtolos,quibus nil ꝓpriũ erat,ſed oĩa cõiter poſſidebãt. Poſtea huic ↄcluſioni reſpondet dicẽs ꝙ ſicut poſſeſſiones diuiſe ſunt per vniuerſum orbem/ꝛ alie ſunt aſſignate vni eccleſie/ꝛ alie aliĳ:ex q̄bus licet res eccleſie debent eſſe cõmunes oĩbus/diſpenſator tñ eccl'ie ſibi et ſuis primo neceſſaria miniſtrabit:et reliqua que ſupſunt/fidelibus miniſtrenẗ: ita ꝛ p̄bende ꝛ predia eccl'iarũ inter canonicos diuidi poſſunt/vt ex his nõ tanq̄ ꝓpriis/ſ3 cõibus primo ſibi neceſſaria ꝑcipiãt et reſidua in cõmunes vſus eccleſie expendant.

Si ergo res eccl'ie non quaſi ꝓprie,ſed quaſi cões habẽde ſunt:cum de cõi nullus dicat, hoc meũ eſt[a] nec de reb9 eccleſie,hec eſt mea,põt aliq̄s dicere:ne videaẗ nõ imitari charitatẽ illoꝝ in q̄ nulli aliq̄d erat propriũ,ſ3 erãt illis oĩa cõia. His ita reſpondeẗ:ſicut ꝑfectione charitatis manẽte,ſm diſcretionẽ eccleſiarũ: diſtributio fit eccleſiaſticarũ facultatuz, dum aliĳs poſſeſſiones huius eccl'ie ad diſpẽſandum cõmittunẗ:ex quib9 l3 res eccleſie oĩbus debeãt eſſe cõmunes:primũ tñ ſibi ꝛ ſue eccleſie deſeruiẽtib9 neceſſaria eps̄ ſubminiſtret:reliqua que ſuperſunt,fideliũ vſibus miniſtraturus:ita ꝛ prebẽde eccleſiaꝝ eadẽ charitate manẽte pie et religioſe poſſunt diſtribui:nec tunc reb9 eccl'ie vt ꝓpriis, ſ3 vt cõib9 vtilitatib9 deſeruituris:vt ex his que ſibi aſſignata ſunt,primum ſibi neceſſaria percipiat. ſi qua vero ſuis neceſſitatibus ſuperſunt:in cõmunes vſus eccleſie expendat[b].

Unde Aug.ad Bonifaciũ.

¶ De eodem.

Si priuatũ[c] poſſidem9 qđ nobis ſufficiat:non illa nr̃a ſunt[d] quoꝝ ꝓcurationem[e] quodãmodo gerimus: nõ proprietatẽ nobis vſurpatiõe damnabili vendicemus. Oſtenſum eſt quõ liceat clericis habere proprium,ꝛ qũo non. Item qũo res eccl'ie per prebendas diuidi poſſint.

¶ Queſtio.ij.

Nunc queritur[f] ſi ſacerdotes aliqua de rebus eccleſie dediſſe noſcuntur, an his qui eas acceperunt, aliqua

Nunc querit. ¶ Hec.q.diuidiẗ in.ix.partes:in quarum prima ꝓbat magr̃ p.xxj.canones ꝙ res eccleſie vẽdi nõ debẽt vel alienari in caſu nõ ↄceſſo.ꝛ ponit penas diuerſas alienãtib9 ꝛ vẽdentib9 eas quoquo modo. Scđa ibi:Que ſo. Tertia ibi:Monem9. Quarta ibi: Uobis eñ. Quita ibi: Statuimus. Sexta ibi: Terrulas. Septima ibi: Item ſi rectores.octaua ibi: Itẽ ſi ſeruos. Nona ibi: Ne ſo. Jo. de fant.

¶ Caſus Supra dictũ eſt quõ liceat clericis habere ꝓpriũ:ꝛ quõ nõ:ꝛ qual'r res eccleſie poſſint diuidi per prebendas. Nũc aũt in hac.ij.q.q̄ritur an res eccleſie alienate poſſint apud alios remanere quib9 alienate ſunt. ꝛ certũ eſt ꝙ nõ,niſi ſint alienate in caſib9 ↄceſſis a iure:vt.j.e.auꝝ. ꝛ ca.ſine exceptione.in quo ca.dr ꝙ ꝓ vtilitate poſſũt res eccl'ie alienari vt.x.qõ.ij.hoc ius porrectũ.ꝛ ꝓcedit hoc ordine Grat. Prio ꝓbat ꝙ res alienari nõ poſſũt nec alienate poſſideri/ vſq3 ad.§.his oĩbus authoritatibus.poſtea ſupponit quoſdã caſus ſpeciales in quibus licite res eccleſie alienantur.

a ¶ Hoc meũ eſt. Falſum dicit.nam res que cõis eſt aliquib9, oĩm illorũ eſt:[g] vt.ff.de ritu nup.illud, vnde hoc verbũ ſuũ/ambiguũ eſt pro toto,ꝛ pro parte.ꝛ qui iurat ſuũ non eſſe,iurabit etiã ſibi cõmune nõ eſſe.ff.de verb.ſig.pupill9.§.vlti.ꝛ cũ quis legat ſeruos ſuos:tam illi qui ex toto ſui ſunt/q̄ꝫ q̄ pro parte intelliguntẗ legati:vt.ff.de lega.iij. ſi quis ſeruos. Si autẽ eſt aliquid vniuerſitatis vel ciuitatis,illud nõ eſt cuiuſlibet.j.e.q.ij.q̄ manumittitur.

b ¶ Expendat. Mirũ eſt quare Gra.nõ inducit ca.ꝙ poſſeſſiones eccleſie poſſunt diuidi: que longe melius faciũt ad propoſitum: vt.j.q.ij.quiſquis.et ca.ſepe fit. x.q.ij.caſellas.i fi.ꝛ.xvj.q.j.poſſeſſiões.et.q.iij.clerici. Argu.contra.j.q.ij.vobis.x.q.iij.vnio.ꝛ.s̄.e.quia tua. et ca.neceſſaria.

c ¶ Si priuatũ. Poteſt itelligi ſi.i.cũ vis.priuatum.i. ſeparatim aliq̄d eccleſiaſticũ poſſidemus:nõ tñ illud eſt noſtrũ:quoꝝ ꝓcurationẽ.i.q2 tm̄ illius procuratio nobis eſt cõmiſſa. Uel dic priuatũ.i.proprium.

d ¶ Nõ illa nr̃a ſunt.i.a nobis recipiẽda ꝛ retinẽda.

e ¶ Procurationẽ. Ergo prelati dicunẗ procuratores rerũ eccleſiaſticaꝝ:vt hic/ꝛ.xiiij.q.j.§.j.q̄nq3 dñi dicuntur.xvj.q.j.et tpis.q̄nq3 defenſores,xvj.q.j.in canonibus,q̄nq3 patres:vt.lxviij.diſt.quorũ vices.non tñ habent liberam et gñalẽ adminiſtrationẽ ſicut ꝓcurator Ceſaris:vt.ff.de offi.procu.ceſa.l.j.modicũ tamen donare poſſunt.extra de dona.ceterũ.tamen loco dñi habentur cum bene adminiſtrant:loco predonis cum male:vt.ff.pro emp.qui fundum.§.ſi tutor.

f ¶ Nunc querit. Alienatio eſt oĩs ↄctus ꝑ quẽ dñiũ transferẗ: vt.C.de fun.do.l.j.ſ3 hic largius ſumiẗ alienatio:q2 nec obligari poſſunt res eccl'ie. Quid autẽ ſub ſe cõtineat hoc nomen alienatio,dr ex̄ de reb.eccle.non alie.ca.nulli.in auẗ.de nõ aliena.vel ꝑmutan.col.ij.§. nos igitur,prohibenẗ res eccl'ie alienari:vt.j.eod.ſine. x.q.ij.hoc ius.et res ceſaris.ff de lega.j.apud iulianũ. §.vlt. Sed excipiunẗ quatuor caſus. Cauſa neceſſitatis:vt ſi debitũ vrget:vt in illa.l.hoc ius. Cauſa pietatis,pro redẽptione captiuorũ,vel alimonia pauperuz: vt.j.e.aurum. Cauſa neceſſitatis vel vtilitatis: vt.j.e. ſine exceptione. Cauſa incõmoditatis vel minoris vtilitatis: vt.j.e.terrulas. Alie cauſe poſſunt aſſignari/ſ3 ad has poſſũt oẽs canones reduci;res tñ eccl'ie q̄ ſm̄ ãdo ſeruari non poſſunt:citra aliquã ſolennitatem alienantur:vt.C.de admini.tu.l.lex que.§.vlti.C.quando decre.non eſt opus.l.vlti.ꝛ.xcvj.diſtin.bene. Sed alie res eccleſie cum ſolennitate alienãde ſunt. ꝛ olim quidem duo de vicinis epiſcopis intererãt:ꝛ de cauſa alienationis cognoſcebant,et ſubſcribebant: vt.x.q.ij.caſellas.in fi.j.e.quicũq3 ſuffragio.et.xvij.qõ.iiij.nullus. ſed hodie ſufficit ↄſenſus capituli et epi:vt.j.e.ca.ſine. et ſi res ſit modica/ꝛ neceſſitas magna:non eſt neceſſarius conſenſus capituli:vt.j.e.terrulas. In rebus monaſteriorum alienandis requiritur cõſenſus abbatis

[g] ar.ex de vſupal.c.j.ꝛ d̃ prebẽ.pro illorũ.i princi.ꝛ de priui.paſtoral. in prin. ar.ff.d̃ ↄhẽda emp.q̄ tabularas.ar.

Prelati dñr ꝓcuratores rerũ eccleſiaſticarum.

Alienatio q̄d cõprehẽdit.

Eccl'iaſtice res in quatuor caſib9 licite alienanẗ.

Eccl'ie bõa cũ q̄ ſolennitate ſunt alienanda.